



Europejskie Centrum Monitorowania
Narkotyków i Narkomanii

EUROPOL



Raport o rynkach narkotykowych w UE

Główne punkty dla polityki
i praktyki

2019

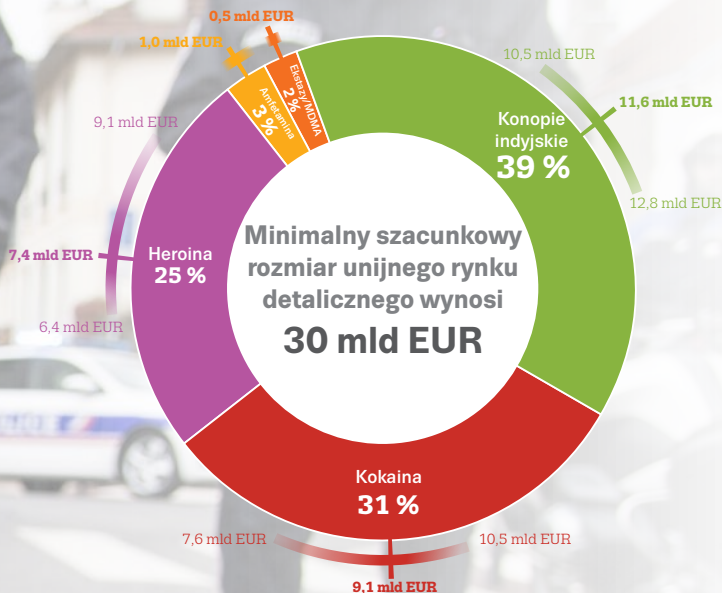


Kluczowe kwestie

Rynek narkotykowy stanowi coraz większe transgraniczne zagrożenie dla zdrowia, bezpieczeństwa i ochrony obywateli Europy. Środki odurzające nie stanowią jedynie intratnego biznesu, będącego istotnym źródłem dochodów zorganizowanych grup przestępczych; rynek narkotykowy również szybko się rozwija w sposób, który stanowi wyzwanie dla istniejących strategii politycznych i modeli reagowania.

Najnowsze dostępne dane i informacje na temat europejskiego rynku narkotykowego pokazują, że:

- ▶ **innowacje w zakresie produkcji** i obrotu narkotykami doprowadziły do **większej dostępności** zarówno środków roślinnych, jak i syntetycznych w całej UE;
- ▶ konsumenci mają obecnie dostęp do szerszej gamy **produktów o wysokiej czystości i silnym działaniu**, które są zarówno bardziej dostępne, jak i, w ujęciu realnym, tańsze niż wcześniej;
- ▶ Europa jest obecnie głównym **producentem** konopi indyjskich i narkotyków syntetycznych na rynku UE, a także światowym **dostawcą** MDMA;
- ▶ rynek narkotykowy jest **coraz bardziej połączony globalnie i cyfrowo udostępniany** konsumentom, którzy w coraz większym stopniu są w stanie uzyskać dostęp do narkotyków za pomocą sieci zindeksowanej i darknetu oraz aplikacji w mediach społecznościowych;
- ▶ **produkcja w Europie i zmieniające się modele biznesowe** zorganizowanych grup przestępczych zwiększają konkurencję i prowadzą do **nasilenia przemocy i korupcji** w Europie.

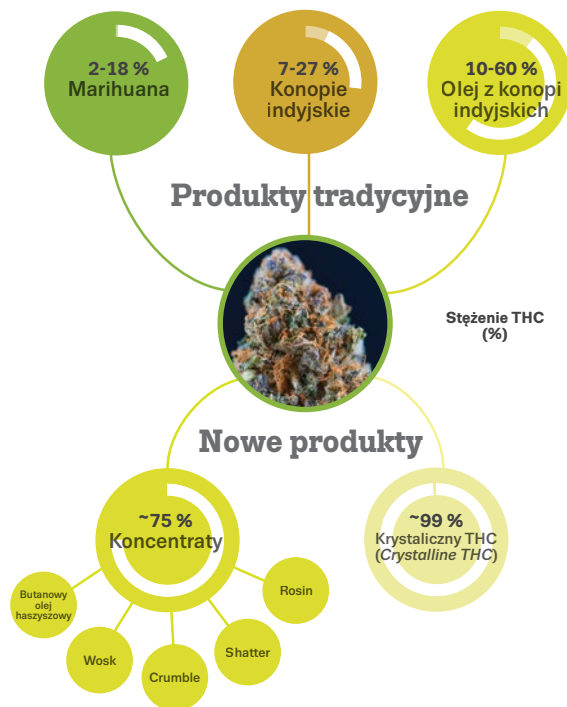


Głównym przesłaniem tego raportu jest konieczność uznania szeroko zakrojonego szkodliwego wpływu rynku narkotykowego na społeczeństwo i zareagowania na nie. Koszty dla zdrowia publicznego są widoczne w przypadku zgonów związanych z zażywaniem środków odurzających i osób poddających się leczeniu. Ważne jest jednak również, aby zdać sobie sprawę, w jaki sposób rozwój rynku narkotykowego prowadzi do wzrostu przestępczości zorganizowanej i innych form przestępczości, zwiększonego poziomu przemocy i korupcji, wyzyskiwania osób wymagających szczególnego traktowania i szkód w środowisku.

Globalizacja i rozwój technologii informacyjnych stwarzają nowe możliwości dla zorganizowanych grup przestępczych i nowe wyzwania dla organów regulacyjnych i organów ścigania. Szybki wzrost handlu

międzynarodowego, w szczególności w przypadku kontenerów i szybkich usług doręczania paczek oraz przesyłek pocztowych, stwarza nowe możliwości dla handlarzy narkotyków, ponieważ duże ilości towarów są szybko przekazywane z jednego kraju do drugiego, często przy niewielkim udziale człowieka. Jednocześnie cyfryzacja i stosowanie szyfrowania napędzają innowacje na rynku środków odurzających, umożliwiając nowym klientom dostęp do narkotyków, nowe sojusze, a także ograniczają ryzyko wykrycia zorganizowanych grup przestępczych. Łącznie stwarza to możliwości dla zorganizowanych grup przestępczych działających na rynku narkotykowym i napędzających szybki rozwój nowych narzędzi i modeli biznesowych, którym nie przeciwdziała się obecnie w wystarczający sposób poprzez istniejące podejścia z zakresu polityki, regulacji i egzekwowania prawa.

Konopie indyjskie

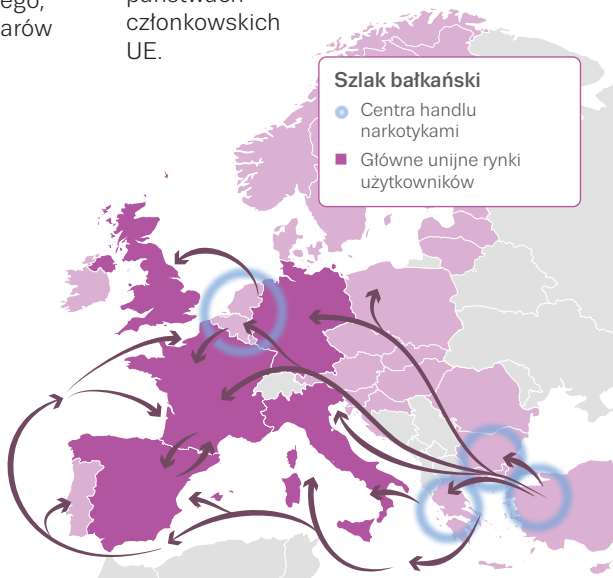
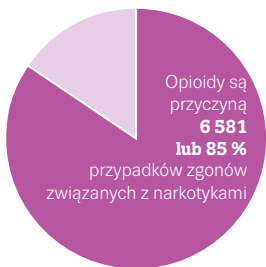


- Konopie indyjskie stanowią największy w Europie detaliczny rynek narkotykowy.
- Marihuana i haszysz obecnie charakteryzują się silnym działaniem i dominują na europejskim rynku konopi indyjskich, pojawiają się jednak inne produkty, co zwiększa złożoność rynku.
- Holandia i Hiszpania pozostają głównymi centrami handlu narkotykami do celów wewnątrzunijnego handlu konopiami indyjskimi.
- Marihuana produkowana jest w UE na szeroką skalę i stanowi główne źródło dochodów dla gospodarki przestępczej.
- Haszysz trafia do UE głównie z Maroka przez Hiszpanię. Libia okazała się jednak głównym węzłem tranzytowym umożliwiającym rozproszenie działań związanych z handlem narkotykami w całym regionie Morza Śródziemnego.
- Wydaje się, że istnieje pewne zróżnicowanie w zakresie zaangażowania zorganizowanych grup przestępczych na rynku konopi indyjskich w UE, a konkurencja prowadzi do wyższego poziomu przemocy między poszczególnymi grupami.



Heroina i inne opioidy

- Heroina jest odpowiedzialna za znaczną część szkód zdrowotnych w UE, w szczególności za dużą liczbę zgonów związanych z zażywaniem narkotyków.
- Rynek opioidów jest coraz bardziej zróżnicowany i złożony, szczególnie poważne wyzwanie stanowią opioidy syntetyczne o silnym działaniu.
- W UE nadal dochodzi do konfiskaty dużych partii heroiny, a potencjalne zagrożenie wynikające ze zwiększonej globalnej dostępności musi być monitorowane.
- Szlak bałkański pozostaje ważny zarówno dla wprowadzania heroiny do obrotu w UE, jak i dla dostaw prekursora, bezwodnika octowego, przekierowanych z UE do obszarów wytwarzających heroinę.
- Wydaje się, że nastąpił wzrost handlu heroiną na szlaku południowym, w szczególności za pośrednictwem Kanału Sueskiego, wykorzystującego sieci transportu multimodalnego do dalszego transportu do Europy.
- Zorganizowane grupy przestępcze zmieniają swoje praktyki i obserwuje się podobne działania między różnymi zorganizowanymi grupami przestępczymi zajmującymi się dostarczaniem heroiny i osobami zajmującymi się obrotem innymi nielegalnymi towarami.
- Coraz powszechniejsza staje się produkcja opioidów w nowych krajach, w tym w niektórych państwach członkowskich UE.

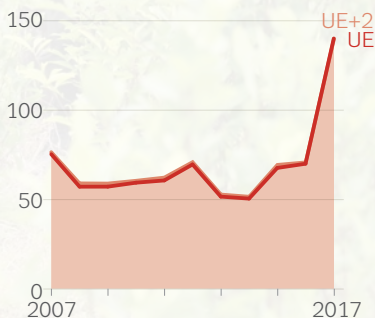


Kokaina

- Rynek kokainy jest największym rynkiem substancji stymulujących w UE. Kokaina jest najczęściej zażywana na zachodzie i południu Europy, ale zjawisko to pojawia się coraz częściej również w innych regionach.
- Produkcja kokainy w trzech głównych krajach ją produkujących osiągnęła rekordowy poziom w 2017 r., podczas gdy procesy produkcyjne również wydają się coraz bardziej wydajne.
- W 2017 r. w Europie skonfiskowano rekordową ilość kokainy. Fakt, że do przemytu wykorzystywane są kontenery, oznacza, że w portach często dochodzi do konfiskat kokainy o wysokiej czystości.

- Kolumbijskie i włoskie zorganizowane grupy przestępcze nadal odgrywają wiodącą rolę w handlu kokainą, inne grupy jednak również nabierają znaczenia. Europejskie zorganizowane grupy przestępcze zaznaczają swoją obecność w Ameryce Łacińskiej, co może prowadzić do rywalizacji i konfliktów między grupami oraz do nasilenia przemocy i korupcji w UE.
- Głównymi punktami wprowadzenia i centrami dystrybucji kokainy w UE są Belgia, Holandia i Hiszpania.
- Technologie cyfrowe – w tym darkweb i sieć zindeksowana, media społecznościowe i aplikacje dla telefonów komórkowych – są w coraz większym stopniu wykorzystywane do reklamowania kokainy wśród konsumentów.
- Światowy rynek kokainy notuje również wzrost, a UE jest coraz częściej wykorzystywana jako strefa tranzytowa dla kokainy przeznaczonej dla innych rynków.

Ilości skonfiskowane (w tonach)

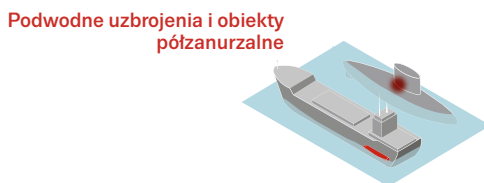
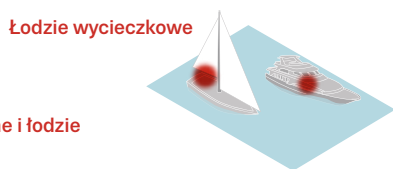
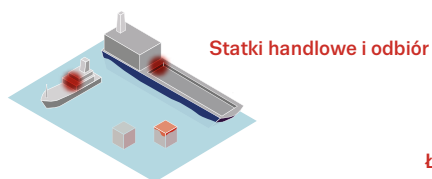
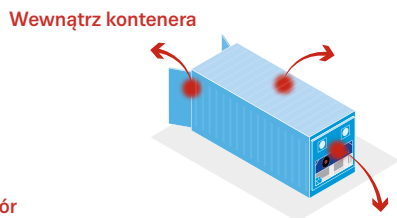
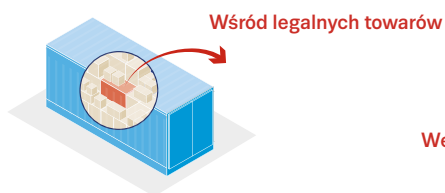
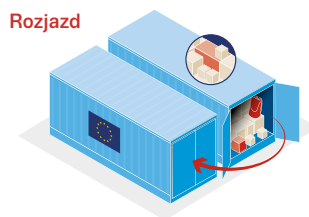
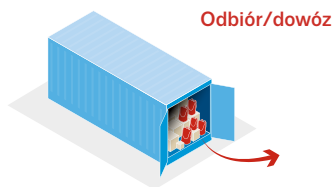


UE+2: Państwa członkowskie UE, Norwegia i Turcja.

Trend indeksowany: czystość



Obrót narkotykami za pomocą szlaków morskich: różnicowanie sposobów działania



Unijny rynek narkotyków -

Czynniki napędzające i ułatwiające obrót →

INICJATYWY



Globalizacja

STRUKTURY



Technologia i innowacje

STRATEGIE



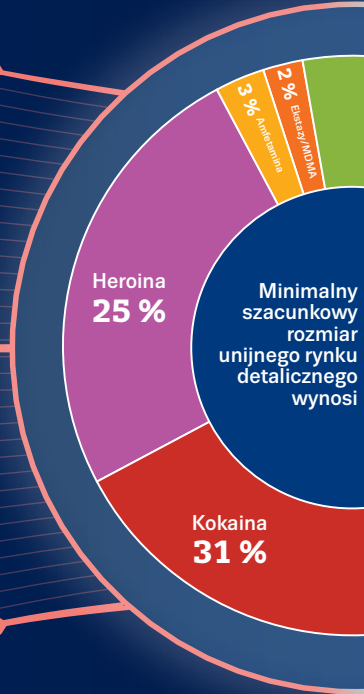
Instrumenty prawa karnego

RAMY PRAWNE

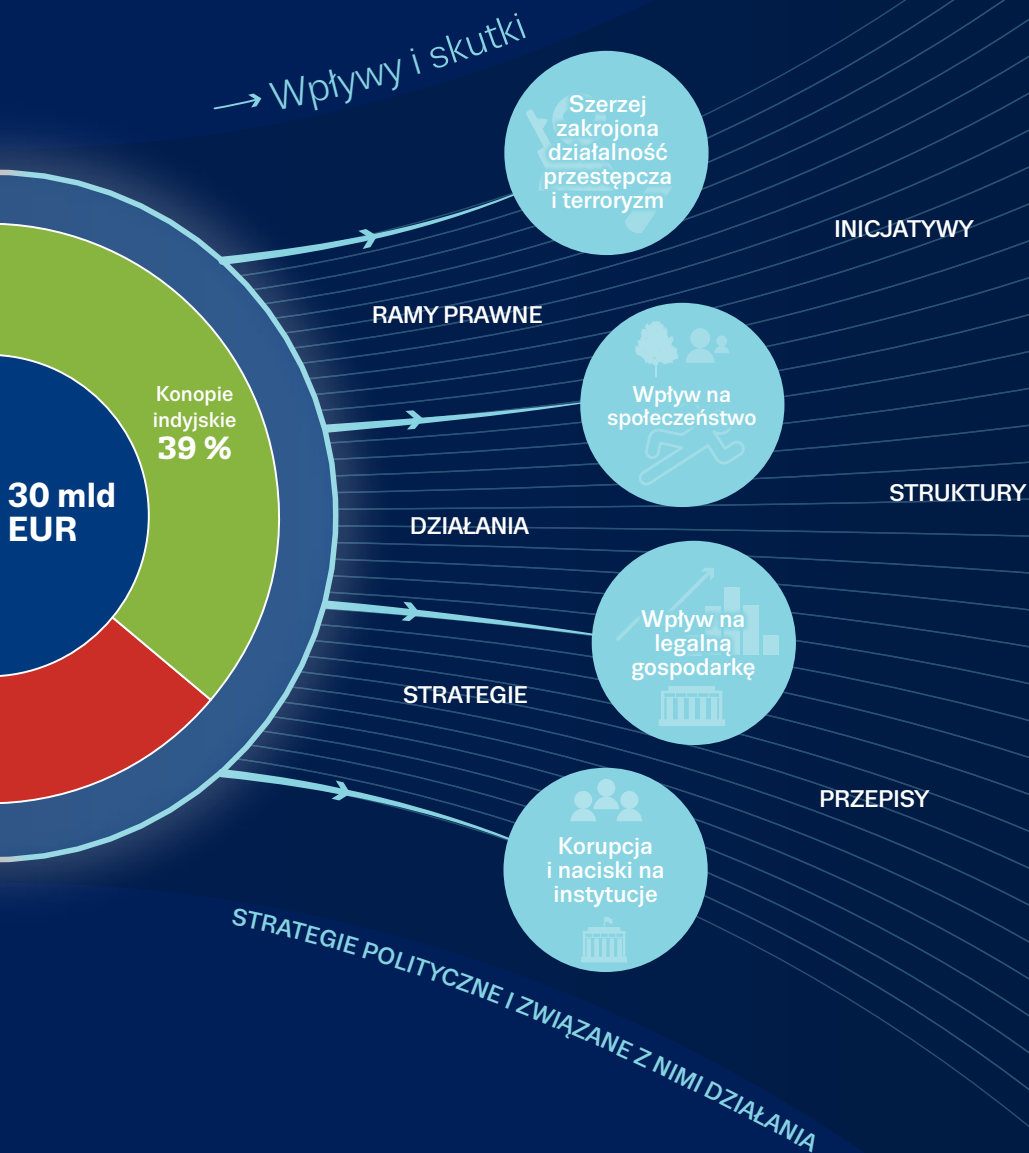
DZIAŁANIA

PRZEPISY

STRATEGIE POLITYCZNE I ZWIĄZANE Z NIMI DZIAŁANIA

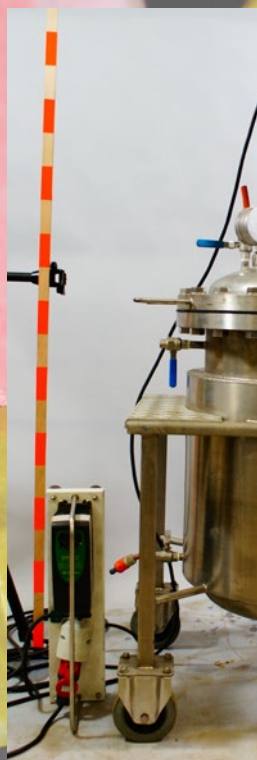


- perspektywa systemowa



Narkotyki syntetyczne

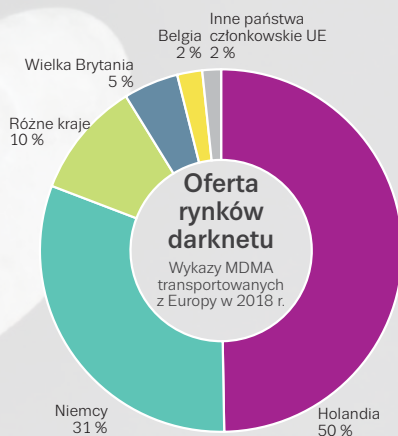
- Szacuje się, że w 2017 r. wyprodukowano w Europie 51–81 ton amfetaminy oraz 50–70 mln tabletek ekstazy.
- UE odgrywa również kluczową rolę w globalnej produkcji i dostawach MDMA, w mniejszym stopniu amfetaminy i metamfetaminy.
- Narkotyki syntetyczne wytwarzane są w UE z prekursorów produkowanych przede wszystkim lokalnie z alternatywnych substancji chemicznych pochodzących spoza UE. Doprowadziło to do obniżenia kosztów i zwiększenia zysków dla zorganizowanych grup przestępczych i zwiększyło szkody związane z wyrzucaniem odpadów produkcji.
- Produkcja MDMA i amfetaminy na dużą skalę ma miejsce głównie w Holandii, w mniejszym stopniu w Belgii.





Zdjęcie: © Belgijaska Policja Federalna

- Produkcja metamfetaminy ma miejsce głównie w Czechach i w pobliskich regionach, ale zlikwidowane zakłady produkcyjne w Holandii i Belgii wzbudzają obawy, że to Europa może stać się światowym dostawcą.
- Holenderskie zorganizowane grupy przestępcze pracujące z przestępcami pochodzenia tureckiego biorą udział w dostarczaniu narkotyków syntetycznych do Turcji, podczas gdy heroina dostarczana jest w przeciwnym kierunku.
- Rynki darknetu ułatwiają dostęp do narkotyków syntetycznych, takich jak MDMA, w partiach tysięcy tabletek, które mogą zostać przepakowane i sprzedane dalej.
- W ostatnich latach drastycznie wzrosła zawartość MDMA w tabletkach ekstazy w UE.

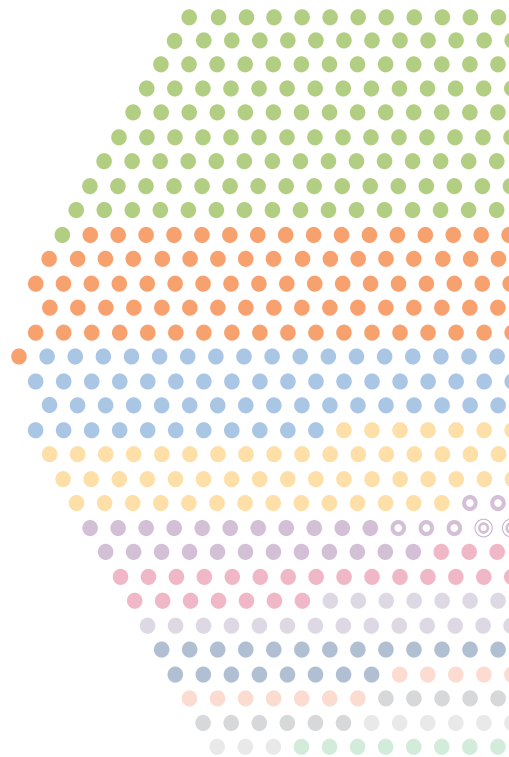


Nowe substancje

- Szacuje się, że co roku do unijnego systemu wczesnego ostrzeżenia zgłaszanych jest około 50 nowych substancji, co spowodowało zwiększenie liczby objętej monitorowaniem do ponad 730.
- Głównymi państwami ich pochodzenia są Chiny i – w nieco mniejszym stopniu – Indie. Jednak w państwach członkowskich UE takich jak Holandia i Polska wykryto niewielką liczbę nielegalnych laboratoriów.
- Wydaje się, że strategię polityczne dotyczące nowych substancji psychoaktywnych wywierają pewien wpływ, zwłaszcza te mające na celu ograniczenie otwartego handlu w UE, a także działania podejmowane w krajach pochodzenia, takich jak Chiny.
- Wzrosły interakcje między rynkiem nowych substancji psychoaktywnych a rynkiem kontrolowanych narkotyków. Są powiązania również z rynkiem podrabianych leków.

Substancje zgłoszone do unijnego systemu w

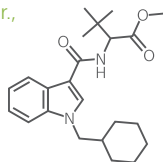
731 nowych substancji psychoaktywnych



Syntetyczne kannabinoidy – MDMB-CHMICA

Wykryto po raz pierwszy: wrzesień 2014 r., Węgry

MDMB-CHMICA zazwyczaj sprzedaje się jako „legalny” zamiennik konopi indyjskich. Z uwagi na silne działanie i sposób produkcji tego dopalacza zazywający ryzykują poważne zatrucie.

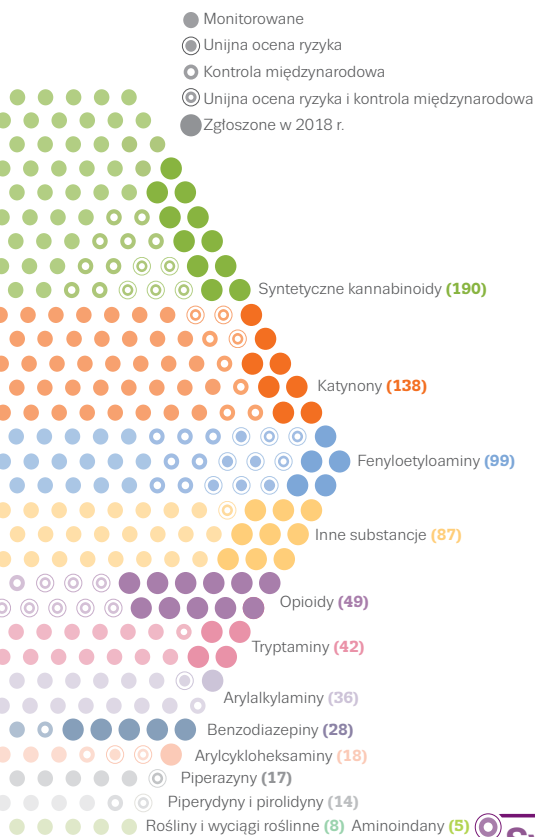


29 zgonów w sześciu krajach

Ocena ryzyka: lipiec 2016 r.
Objęty europejską kontrolą narkotykową: luty 2017 r.
Objęty międzynarodową kontrolą narkotykową: 2017 r.

e psychoaktywne

czesnego ostrzegania od 1997 r.

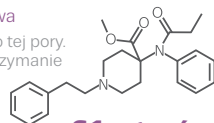


- Wzrastają problemy zdrowotne związane z kannabinoidami syntetycznymi; ich stosunkowo niski koszt, łatwa dostępność i silne działanie są czynnikami, które wpływają na większe używanie wśród grup zmarginalizowanych, w tym populacji bezdomnych i więźniów.
- Niekontrolowane opioidy syntetyczne budzą coraz większe obawy. Obserwuje się szybki wzrost liczby pochodnych fentanylu, substancji głównie związanych ze śmiertelnymi zatruciami.
- Nowe benzodiazepiny pojawiły się w niektórych krajach na rynkach nielegalnych narkotyków i wiążą się ze wzrostem przedawkowań.

Syntetyczne opioidy – karfentanyl

Wykryto po raz pierwszy: luty 2013 r., Łotwa

Jeden z najsilniejszych opioidów odkrytych do tej pory. W przypadku przedawkowania następuje zatrzymanie oddychania. Stosowany jako produkt leczniczy do celów weterynaryjnych do unieruchamiania dużych zwierząt.



61 zgonów w ośmiu krajach



50% przypadków wykrytych w mieszaninach heroiny/pochodnych fentanylu

Ocena ryzyka: listopad 2017 r.
Objęty międzynarodową kontrolą narkotykową: 2018 r.

Kluczowe tematy i konsekwencje dla dalszych działań

Mając na uwadze coraz większą złożoność i dynamizm unijnego rynku narkotykowego, unijne strategie polityczne i związane z nimi działania muszą być w równym stopniu sprawne, elastyczne i połączzone, aby skutecznie stawić czoła obecnym i przyszłym wyzwaniom. Wymaga to określenia działań obejmujących szeroki zakres dziedzin polityki zarówno na szczeblu UE, jak i państw członkowskich, a także jest zgodne z zaangażowaniem Europy na rzecz zrównoważonego i opartego na dowodach podejścia do reagowania na wyzwania w tym obszarze. Oprócz działań operacyjnych ważne jest pełne wykorzystanie dostępnego zbioru narzędzi polityki. W raporcie zwrócono uwagę na kluczowe obszary działania.

► Zwiększenie wysiłków ukierunkowanych na zorganizowane grupy przestępcze najwyższego szczebla działające na globalnym rynku narkotykowym, w celu rozwiązania problemu zmieniających się modeli biznesowych i coraz większych zdolności wykorzystania nowych możliwości, wymaga dalszych inwestycji we wzmocnienie dochodzeń finansowych, wymianę informacji, analizy i wspólne działania na poziomie operacyjnym, strategicznym i politycznym.

► Ograniczenie podatności na zagrożenia na granicach zewnętrznych wymaga dalszych inwestycji w zakresie analizy ryzyka i profilowania, wymiany danych wywiadowczych oraz wdrażania sprawdzonych rozwiązań. Skuteczna współpraca wewnątrz i ponad granicami państw ma zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia sukcesu.

► Inwestowanie w zdolności kryminalistyczne i toksykologiczne ma coraz większe znaczenie z uwagi na innowacje w zakresie metod produkcji i nielegalnego obrotu w odniesieniu do wszystkich środków odurzających, a także rosnące znaczenie substancji syntetycznych o silnym działaniu oraz wprowadzanie nowych substancji psychoaktywnych i prekursorów chemicznych. Ogólna zdolność jest jednak ograniczona, co potencjalnie może utrudniać rozwój skutecznych strategii politycznych i działań. Inwestycje są wymagane zarówno na szczeblu europejskim, jak i na szczeblu państw członkowskich.

► Odniesienie się do powiązań z innymi ważnymi zagrożeniami dla zdrowia i bezpieczeństwa, takimi jak handel ludźmi i terroryzm, będzie wymagało wzmocnienia partnerstwa multiagencyjnych w celu zwiększenia skuteczności działań w zakresie zapobiegania, ochrony ofiar i ścigania sprawców.

► Działanie na szczeblu globalnym poprzez współpracę z organizacjami międzynarodowymi i państwami trzecimi jest kluczowym elementem reagowania na zglobalizowany rynek narkotykowy. Zrozumienie zmian w zakresie produkcji środków odurzających, obrotu nimi i ich wykorzystywania w państwach trzecich staje się coraz ważniejszym elementem zapewniającym skuteczniejsze reagowanie na działania na rynku narkotykowym w Europie. Współpraca z krajami sąsiadującymi z UE lub znajdującymi się na głównych szlakach przemytu do UE ma zasadnicze znaczenie.

Zwiększenie gotowości poprzez podejście zorientowane na przyszłość

Przyjęcie podejścia zorientowanego na przyszłość może przyczynić się do zwiększenia gotowości do reagowania na potencjalne przyszłe wyzwania, pomagając w tworzeniu odporności instytucjonalnej i wspieraniu bardziej elastycznego podejścia politycznego. Przykłady obszarów wskazanych w raporcie, w których można już zaobserwować wpływ na rynek narkotykowy, ale gdzie można również przewidzieć, że przyszłe skutki mogą być jeszcze poważniejsze, obejmują między innymi wymienione poniżej.

► **Globalizacja i rozwój infrastruktury w celu wspierania handlu**, stwarzające nowe możliwości dla działań zorganizowanych grup przestępczych, takich jak chińska inicjatywa „Jeden pas i jeden szlak”; rozwój walut wirtualnych i zanonimizowanych systemów płatniczych; a także zmiany, które mogą mieć wpływ na końcowe etapy modeli dystrybucji środków odurzających, takie jak wykorzystanie technologii dronów i rozwój bardziej zanonimizowanych sieci odbioru i dowozu („pick-up” and „drop-off”).

► **Cyfrowo udostępniane rynki narkotykowe i cyberprzestępczość** wykorzystująca zmiany, w tym cyfryzację i automatyzację transportu intermodalnego (konteneryzację) oraz technologia doręczania

paczek oraz przesyłek pocztowych; darknet i sieć zindeksowana oraz wykorzystanie aplikacji mediów społecznościowych; stosowanie szyfrowania, zanonimizowanych lub częściowo zanonimizowanych sieci oraz walut elektronicznych. Stwarzają one nowe zagrożenia związane z cyberprzestępczością, ale również oferują możliwości regulacji i egzekwowania prawa, takie jak rozwój systemów sztucznej inteligencji.

► **Wpływ konfliktów, brak stabilności społecznej i zmiana klimatu**. Konflikty i brak stabilności społecznej stanowią silny czynnik przyciągający do zaangażowania na rynku narkotykowym, zarówno w UE, jak i poza jej granicami. Osoby dotknięte konfliktami i brakiem stabilności społecznej stają się bardziej narażone na włączenie do zorganizowanej grupy przestępczej zajmującej się obrotem narkotykami lub na bycie wykorzystanym przez taką grupę. Dochody uzyskane w wyniku nielegalnego handlu jeszcze bardziej przyczyniają się do niestabilności poprzez osłabienie zarządzania i rozwoju sojuszy zorganizowanych grup przestępczych zaangażowanych w handel narkotykami i innych grup, które stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa. Zmiany klimatu będą w coraz większym stopniu przyczyniać się do tego rodzaju presji, a jednocześnie mogą prowadzić do zmiany miejsc produkcji narkotyków.



Pobierz pełne sprawozdanie:
emcdda.europa.eu/2019/drug-markets

Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej

© Europejskie Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii, 2020

© Europol, 2020

Powielanie dozwolone pod warunkiem podania źródła. Zgodę na wykorzystanie lub powielanie zdjęć lub innych materiałów, które nie podlegają prawu autorskiemu Europejskiego Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii (EMCDDA) lub Europolu, należy uzyskać bezpośrednio od posiadaczy praw autorskich.



Urząd Publikacji
Unii Europejskiej